

גמ' חולין (ב.) - שחיטת קטן

רב דניאל שטיין

א. גמ' סוכה (מב): - קטן היודע לשחוט אוכלין משחיטתו, אמר רב הונא והוא שגדול עומד על גביו. [תוס' ד"ה היודע - היודע לאמן ידיו לשחיטה אף על פי שאינו בקי בהלכות שחיטה מותר לאכול משחיטתו כדמפרש רב הונא והוא שגדול עומד על גביו וראה שלא שהה ולא דרס כך פירש בקונטרס, משמע דאם אין יודע לאמן ידיו לשחיטה אף על פי שראהו גדול מתחילה ועד סוף שלא שהה ולא דרס אסור לאכול משחיטתו].

ב. שו"ע (סי' א' סע' ה') - וקטן שאינו יודע לאמן ידיו לשחוט, אין מוסרין להם לשחוט, לכתחלה, אפילו אחרים עומדים על גביהם. ואם שחטו, שחיטתו כשרה אם אחרים עומדים על גביהם. ואין מוסרין להם לכתחלה לשחוט כשאין אחרים עומדים על גביהם, אפילו אם רוצים להאכיל לכלבים. ואם הקטן יודע לאמן ידיו, אם אחרים עומדים על גביו, שוחט לכתחלה ומותר לאכול משחיטתו. הגה: אבל אם שחט בינו לבין עצמו שחיטתו פסולה, אף על פי שיוודע הלכות שחיטה. [ש"ך (ס"ק כ"ה) - דע דמדברי ב"י משמע דקטן שיוודע לאמן ידיו או מומחה שוחט לכתחלה כשאחרים ע"ג, והיכא שאינו יודע לאמן ידיו וגם אינו מומחה מותר בדיעבד כשאחרים ע"ג והיכא שאין אחרים ע"ג אפי' מומחה ויודע לאמן ידיו שחיטתו פסולה אף דיעבד דאינו נאמן וע"פ זה תפרש דבריו דבכל הסעיף מיירי כשאינו מומחה ודו"ק אבל מהרש"ל פ"ק דחולין סי' ה' והדרישה האריכו לפסוק דאפי' ביוודע לאמן ידיו לחוד או מומחה ואחרי' ע"ג אינו מותר אלא בדיעבד אבל לכתחלה אסור עד שיוודע לאמן ידיו וגם הוא מומחה וגם אחרים ע"ג והיכא דאין אחרים ע"ג או אינו יודע לאמן ידיו וגם אינו מומחה אפי' אחרים ע"ג אף דיעבד אסור]. [ש"ך (ס"ק כ"ז) - והטעם כתבו הרא"ה בבדק הבית והג"א ומהרש"ל שם משום דאין נאמנות לקטן דלא כמו שדחק בעט"ז בטעם דכיון שעדיין לא הגיע לחובת שחיטה מן התורה אין שחיטתו שחיטה דכתיב וזבחת שפירושו מי שהוא מצווה כו' כמו שיתבאר בסי' ב' עכ"ל דזהו תימא דבסי' ב' עובד כוכבים אינו מצווה על השחיטה כלל אבל ודאי דקטן מצווה שהרי אסור לו לאכול בלא שחיטה וגם משכחת לפעמים דשחיטתו כשרה].

ג. תוספתא (פ"ה ה"ג) - ושחיטת נכרי מותר משום אותו ואת בנו חרש שוטה וקטן ששחטו בזמן שאחרים רואין אותו אסור משום אותו ואת בנו אין אחרים רואין אותו מותר משום אותו ואת בנו.

ד. גמ' גיטין (מה): - ס"ת תפלין ומזוזות שכתבן מין ומסור, עובד כוכבים ועבד, אשה וקטן, וכותי וישראל מומר פסולין, שנאמר וקשרתם וגו' וכתבתם, כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה, וכל שאינו בקשירה אינו בכתיבה. [תוס' ד"ה כל - מכאן אומר ר"ת דאין אשה אוגדת לולב ועושה ציצית כיון דלא מיפקדה ואין נראה דהא מדפסלינן בריש התכלת (מנחות דף מב.) ציצית בעובד כוכבים דדריש בני ישראל ועשו ולא בעובדי כוכבים מכלל דאשה כשרה ואמרינן נמי סוכת גנב"ך כשרה בפ"ק דסוכה (דף ח:): ודוקא בס"ת ותפלין ומזוזות דכתיב וקשרתם וכתבתם דרשינן הכי].

ה. גמ' יבמות (קיד.) - ת"ש לא תאכלום כי שקץ הם לא תאכלום, להזהיר הגדולים על הקטנים, מאי לאו דאמר להו לא תאכלו לא, דלא ליספו ליה בידים, ת"ש אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים, מאי לאו דאמר להו לא תאכלו לא, דלא ליספו להו בידים, ת"ש אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים, מאי לאו דאמר להו לא תיטמו לא, דלא ליטמו להו בידים.

ו. תשו' אחיעזר (ח"ג סי' פ"א אות י"ב) - דקטן הוי בר זביחה לכשיגדיל ולא דמי לתפילין דקטן פסול לכתובת תפלין משום דאינו בקשירה דהתם הוי מצוה חיובית לכל יום ויום, וכיון דכ"ז שהוא קטן אין עליו חיוב מצוה זו הוי אינו בקשירה משא"כ בשחיטה, וכה"ג חילוק בין הא דאינו בקשירה להא דגבי גט הוי בר כריתות. ועוד נראה דהא נבילה זו עצמה תיאסר על זה הקטן לכשיגדיל משא"כ בתפלין דכל יום הוא חיוב מיוחד בפ"ע ומשום מה שיתחדש עליו חיוב בגדלותו לא מיקרי ישנו בקשירה עכשיו בקטנותו שאין עליו חיוב המצוה.

ז. ס' קובץ הערות (סי' ע"ה אות ד') - דאף דקטן אינו מוזהר מ"מ סיבת האיסור ישנה אצלו, יש לפרש דזהו ספיקו של הגמ' אם מצוין להפרישו, היינו אם חיוב להפריש מאיסור, תלוי באזהרה או בסיבת האיסור גרידא. ובזה ניחא הא דשחיטת קטן כשרה (חולין יב:), דמיקרי בר זביחה אפילו להסוברין דמותר להאכילו בידים מדאורייתא, משום דהשחיטה תיקנה גם לקטן, שמפקעה סיבת האיסור, ולא דמי לעכו"ם, דלא הוי בר זביחה (יג.) דאצל העכו"ם לא תיקנה השחיטה כלום.

ח. פרי מגדים (פתיחה הכוללת ח"ב אות ג') - ועדיין יש לעיין באו"ח סימן ל"ט סעיף א' קטן פסול לכתובת תפלין דאין בכלל וקשרתם ואפילו הכי כשר לזביחה באחרים רואין, צ"ל דמצות עשה קום ועשה רחמנא פטריה לגמרי לקטן, משא"כ לא תעשה קטן חייב אלא דלאו בני דיעה הוה, ואת"ל פטור, מכל מקום אחרים ליתן לו, הוה בר זביחה, עיין ש"ך יו"ד [סימן] א' [ס"ק] כ"ז יע"ש

ט. רמב"ם (פ"ט שגגות ה"ג) - בן תשע שנים ויום אחד שבא על שפחה חרופה, היא לוקה והוא מביא קרבן, ויראה לי שאינו מביא עד שיגדיל ויהיה בן דעת. [השגת הראב"ד (שם) - מהיכא תיתי לחייב את הקטן על ידי האשה הא ודאי טעותא הוא].

י. רמב"ם (פ"ד ע"ז ה"ו) - ומכין את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה, ואם נמצאו העובדים רובה מכים את כל הטף ונשים של עובדים לפי חרב. [מגדל עוז (שם) - וכבר תמה ר"מ הלוי מטוליטולא עליו למה העניש הנשים והקטנים שאינן בני חיוב והשיבו חכמי לוניל ז"ל בראיה דגרס בספרי הכה תכה את יושבי העיר מכאן אמרו חכמים אין מקיימין את הטפלים כלל שהורגין אותן דדריש את רבויה וכו' ועוד דאיכא למילף מעדת קרח ואנשי יבש גלעד שהרגו הנשים והטף אף על פי שהן לא חטאו נענשו בעבור הגדולים משני טעמים, חדא שהם סבה וגורמים לשיבת הגדולים ועוד לרדות הגדולים בהריגתן שהן חביבין עליהן].

יא. ס' אגרות הגרי"ד הלוי (פ"ג עכו"ם ה"ט אות ב') - ובפרט לפי מה ששמעתי מאאמו"ר האגון שליט"א בשם אא"ז רבינו הגדול זצ"ל דהא דטף נהרג הוא רק באותן קטנים שעבדו ע"ז והודחו יחד עם כל העיר, הרי דחיוב הטף הוא חיוב של עובד ע"ז.

יב. רמב"ם (פ"ג איס"ב ה"ב) - הבא על הקטנה אשת הגדול אם קידשה אביה הרי זה בחנק והיא פטורה מכלום ונאסרה על בעלה כמו שביארנו בהלכות סוטה. [השגת הראב"ד (שם) - ולא ידעתי למה נאסרת על בעלה ישראל שהרי אמרו פיתוי קטנה אונס הוא].

יג. רמב"ם (פ"ה ק"פ ה"ז) - גר שנתגייר בין פסח ראשון לפסח שני, וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים, חייבין לעשות פסח שני, ואם שחטו עליו בראשון פטור. [כס"מ (שם) - איכא למידק אטו קטן בר חיובא ופיטורא הוא, וכתב הר"י קורקוס ז"ל דכיון דרחמנא רבייה לקטן שישחטו עליו וממנין אותו נפטר הוא בכך מן השני].